

MirART medieval. Un mil·lenni ple d'innovacions artístiques

Anabel López Gómez

Introducció

L'edat mitjana té mala fama. Moltes vegades la paraula medieval es pren com a sinònim de quelcom obscur, primitiu o bàrbar. Res no està més lluny de la realitat, ja que la riquesa cultural i l'heterogeneïtat del mil·lenni que abordarem és excepcional. El principal objectiu d'aquest curs és oferir un recorregut pels estils artístics i cultures del món medieval: paleocristià, bizantí, carolingi, otonià, visigòtic, mossàrab, islam, romànic i gòtic.

No es tracta de desenvolupar una història de l'art exhaustiva, sinó de fer un recorregut visual per algunes obres d'art representatives de cada moviment, establint quines són les seves característiques generals. Utilitzarem les produccions artístiques com a mitjà per a comprendre el context històric i social al qual pertanyen.

Tot això ens permetrà estudiar un moment fonamental de la història d'Europa que cobreix un llarg període cronològic: del segle IV al XV. Es tracta d'una etapa apassionant que permet conèixer l'origen de les realitzacions artístiques posteriors. No es pot comprendre el Renaixement sense conèixer l'edat mitjana. En gran part, van ser els humanistes els responsables del qualificatiu "obscur" quan es parla de l'època medieval. Una etapa que tradicionalment s'ha dividit en alta edat mitjana (des de la caiguda de l'Imperi Romà fins a l'any 1000) i baixa edat mitjana per a la història europea dels segles XI al XV.

Els artistes de l'edat mitjana s'expressaven a partir de gèneres i disciplines diverses com: arquitectura, relleu, escultura exempta, pintura mural o sobre taula, il·lustració de manuscrits, mosaics... És un art pràctic i funcional. Sovint amb l'objectiu de ser una ofrena a Déu, o fer d'intermediari entre la divinitat i l'home, però també com a afirmació del poder terrenal. Amb predomini de peces de caràcter religiós, veurem també com hi ha interessants realitzacions laiques.

Objetius

Els principals objectius són:

- Donar a conèixer la història de l'art de l'edat mitjana, des de la caiguda de l'imperi romà fins a l'inici de l'època moderna.
- Fer un recorregut per les principals obres d'art del moment.
- Establir quines són les característiques generals i particulars de cadascun dels estils a estudiar.
- Ser capaços de situar l'obra en el context històric, intel·lectual i cultural al qual pertany.
- Fer comprendre els interessos i maneres de procedir dels artistes del període a tractar.
- Fer una anàlisi formal de les obres d'art, però també des del punt de vista del contingut i el context en què foren creades.
- Adquirir els coneixements per entendre, comentar, analitzar i emetre judicis crítics i d'argumentació sobre l'obra d'art.
- Desenvolupar dots d'observació, descripció i anàlisi visual.
- Adquirir un cert vocabulari tècnic i artístic.
- Fomentar la reflexió, el diàleg i l'intercanvi d'idees.

Programa

1. **Presentació del programa.** Contextualització cronològica, justificació, objectius i algunes qüestions generals. **Art paleocristià.**
2. **Art bizantí.**
3. **Art carolingi i otonià.**
4. **Art asturià, visigòtic i mossàrab.**
5. **Art islàmic.**
6. **Arquitectura romànica.**
7. **Art romànic: arts figuratives (I).**
8. **Art romànic: arts figuratives (II).**
9. **Santa Maria de Ripoll.**
10. **Art cistercenc.**
11. **Arquitectura gòtica (I).**

- 12. **Arquitectura gòtica (II).**
- 13. **Escultura gòtica.**
- 14. **Art gòtic: arts figuratives (I).**
- 15. **Art gòtic: arts figuratives (II). Conclusions.**

Metodologia

Les classes estaran reforçades amb suport gràfic (PowerPoint) i s'adrecen a totes aquelles persones apassionades per la cultura i l'art.

La durada del curs és de trenta hores distribuïdes en quinze sessions de dues hores.

Totes les sessions són presencials i treballarem sempre a partir d'imatges.

La metodologia serà participativa i activa. Es pretén que els participants aportin la seva visió, coneixements i experiències sobre cada tema.

Bibliografia

Diccionaris

BORRÁS, G.M., y FATAS, G. *Diccionario de términos de Arte y elementos de arqueología, heráldica y numismática*. Madrid, Alianza, 1988.

Diccionario visual de términos arquitectónicos. Madrid, Cátedra, 2008.

Manuais

DURLIAT, M. *El arte romanico*. Torrejón de Ardoz, Akal, 1992

DUBY G. *La época de las catedrales. Arte y sociedad, 980-1420*. Madrid, Cátedra, 1995.

KRAUTHEIMER, R. *Arquitectura paleocristiana y bizantina*. Madrid, Cátedra, 1984.

SIMSON, O. von. *La catedral gótica*. Madrid, Alianza, 1995.

WHITE, J. *Arte y arquitectura en Italia 1250-1400*. Madrid, Cátedra, 1989.

YARZA, J. *Arte y arquitectura en España: 500-1250*. Madrid, Cátedra, 2004